עין משפט
נר מצוה

כ"א סי' כלומר וא"כ

כ"א דמותר חטאת כו' כמו מדינא דמותר כו' נ"ק

[ד"ה שאני התם]

נד א מיי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הלכה יט:

נה ב מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הלכה יא:

נו ג מיי' פ"ג מהלכות תמידין הלכה יא:

גי' נ"ק ולא אמרו דבר כו'

נושא
המקור לדברי שמעון אחי עזריה בהטוח:
א) לשם גבוה מהן כשרין
ב) לשם נמוך מהן פסולין

אמר לו רבי יהושע מצינו מותר חטאת בא עולה ואין מותר עולה בא חטאת ומה חטאת שמותרה בא עולה שחטה לשם עולה פסולה עולה שאין מותרה בא חטאת שחטה לשם חטאת אינו דין שתהא פסולה אמר לו רבי אליעזר לא אם אמרת בחטאת שכן כשרה לשמה כל השנה תאמר בפסח שאינו כשר לשמו אלא בזמנו הואיל והוא פסול לשמו דין הוא שיפסלו אחרים לשמו: שמעון אחי עזריה אומר כו': רב אשי מתני משמיה דרבי יוחנן ורב אחא בריה דרבא מתני משמיה דרבי ינאי מאי טעמא דשמעון אחי עזריה דאמר קרא °ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה' במורם מהן אין מתחללין בנמוך מהם מתחללין והאי להכי הוא דאתא והא מיבעי ליה לכדשמואל *דאמר שמואל מנין לאוכל את הטבל שהוא במיתה שנאמר ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו לה' בעתידים להתרם הכתוב מדבר אם כן לכתוב קרא אשר הרימו מאי אשר ירימו שמע מינה תרתי: בעי רבי זירא כשרין ואין מרצין או דלמא כשרין ומרצין ובתרתי פליגי אמר אביי ואיתימא רבי זריקא תא שמע הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרים שלמים ששחטן לשם בכור או לשם מעשר פסולין ואי ס"ד כשרין ומרצין בכור בר ריצוי הוא אלא כשרין ואין מרצין ומדסיפא כשרין ואין מרצין רישא נמי כשרין ואין מרצין מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא אלא מאי קמ"ל גבוה ונמוך קמ"ל תנינא כיצד קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים כו' מהו דתימא קדשי קדשים וקדשים קלים הוא דאיכא גבוה ונמוך אבל קלים וקלים לא קא משמע לן הא נמי תנינא שלמים קודמים את הבכור מפני שהן טעונין מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אגב גררא נסבה:

מתני' *הפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר שלא לשמו רבי יהושע מכשיר כאילו נשחט בשלשה עשר בן בתירא פוסל כאילו נשחט בין הערבים *) אמר שמעון בן עזאי מקובל אני מפי שבעים ושנים זקן ביום שהושיבו את *) רבי אלעזר בישיבה שכל הזבחים הנאכלין שנזבחו שלא לשמן כשרין אלא שלא עלו לבעלים משום חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת ולא הוסיף בן עזאי אלא העולה ולא הודו לו חכמים:

גמ' *אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר לשמו דכוליה יומא זמניה הוא ומאי כאילו אידי דאמר רבי יהושע כאילו אמר איהו נמי כאילו אי הכי אדמיפלגי בשלא לשמו ליפלגו בלשמו אי איפלגו בלשמו הוה אמינא אבל בשלא לשמו מודי רבי יהושע לבן בתירא הואיל ומקצתו ראוי קא משמע לן והכתיב °בין הערבים אמר עולא בריה דרב עילאי בין שני ערבים ממאי דכתיב ביה °בין הערבים הכי נמי דכוליה יומא כשר התם מדכתיב °את הכבש האחד תעשה בבקר מכלל דבין הערבים בין הערבים ממש ואימא חד בבקר ואידך כוליה יומא אחד בבקר ולא שנים בבקר נרות דכתיב °בין הערבים הכי נמי דכולי יומא כשר שאני התם דכתיב °מערב ועד בקר *ותניא מערב ועד בקר תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב ועד בקר דבר אחר אין לך עבודה כשרה מערב ועד בקר אלא זו בלבד קטורת דכתיב בה °בין הערבים הכי נמי דכולי יומא כשר שאני קטרת דאיתקש

*) ידים פ"ד מ"ב **) [נ"ל ר' אלעזר בן עזריה וכ"א במשנה שבמשניות]

אמר ר' אליעזר לא אם אמרת בחטאת · יט] דין הוא שאחרים כשרים לשמו [וקשה] נהי דלא דמי לפסח מ"מ ק"ו איכא וא"כ כ] [תימה] יפסלו נמי מהאי דינא *מותר חטאת בא עולה כמו דינא דמותר פסח בא שלמים וי"ל דלעיקר טעמו סמיך כא] כדאיתא בפסחים (דף סב:) וי"ל דהאי לא אם אמרת דקאמר רבי אליעזר לדברי רבי יהושע קאמר אליבא דרבי יוחנן כב] ורבינו תם מצא בספר ישן ברישא דשמעתא כג] רבה אמר באחרים לשם חטאת כד] ומצא ובאחרים בוי"ו ורבה לא בא אלא לפרש דברי רבי יוחנן ור' יוחנן עצמו מודה דבאחרים לשם חטאת פליגי *ולא אמר אמרו דבר אחד אלא כה] באחרים לשם פסח: **הג"ה** אי איפלוג בלשמן כו' · ותימה השתא נמי דפליגי בשלא לשמן אני יכול לטעות כו] כר"י לבן בתירא שיפסול י"ד לשמו שחרית ולפרש טעמו משום דמקלתו ראוי וי"ל דמזה אינו חושש משום דשום תנא לא מכשיר פסח שחרית אלא כז] זה: **הג"ה** אחד בבקר ולא שנים בבקר · בעלמא

אגררא יב] נסבה משנה שם את הקודמים זה לזה ונקט נמי האי בהדייהו אע"ג דכבר תנייה הכא: **מתני' רבי יהושע מכשיר** · דפסח בשאר ימות השנה חשיב ליה: **בן בתירא פוסל** · בגמרא מפרש אמאי: **שבעים ושנים זקן** · בגמרא מפרש אמאי לא תנא זקנים: **כל הזבחים הנאכלין** · אבל עולה לא: **לא הוסיף בן עזאי** · על דברי חכמים לפסול חוץ מפסח ומחטאת אלא העולה: **גמ' מכשיר היה בן בתירא בפסח ששחטו שחרית לשמו** · (ז) דהוה ליה זמנו לפיכך פסול שלא לשמו כדאמר פסח בזמנו שלא לשמו פסול: **ומאי "כאילו"** · נשחט בין הערבים והאמרת דכולא יומא בין הערבים קרי ליה מדקמכשרת ליה שחרית וקרא כתיב בין הערבים אלמא סבירא ליה בין ערב של אמש לערב של אחריו יג] כדמפרשינן ליה לקמיה דהיינו מעלות השחר שפסק ליל של אמש עד שתשקע החמה ומאי "כאילו" הא הוא גופיה בין הערבים (ח): **ליפלגו בלשמו** · ולימא יד] [פסח ששחטו בי"ד שחרית] ר' יהושע פוסל ובן בתירא מכשיר: **אבל בשלא לשמו מודה רבי יהושע** · דאע"ג דשחרית לאו זמניה הוא פסול הואיל ומקלתו של יום ראוי לשמו, קמ"ל: **והא כתיב בין הערבים** · לרבי אושעיא פריך היכי מצי למימר פסח זמנו שחרית: **בין שני ערבים** · מעלות השחר עד שקיעת החמה דהיינו בין סוף ערב דאתמול טו] ותחילת ערב דאורתא: **ואימא חד בבקר** · את הראשון לא יעשה יותר מחצות השעה כל היום זמנו רצה שחרית רצה ערבית כדכתיב בין הערבים טז] דמפרשת ליה כל יומא: **ולא שנים בבקר** · הלכך על כרחך צריך להשהות השני עד הערב: **מדתה** · חצי לוג לכל נר ונר כך שיערו חכמים לילי תקופת טבת שלא תכבה כל הלילה ובתמוז ובניסן ובתשרי אם תדליק שליש היום לא איכפת לן יז]: **אין לך עבודה** · מעבודות שהן אמורות ביום כגון עבודות הדם יח] *וקמצו וקטרת שכשרין מהדלקת נרות ואילך שזו מאוחרת לכולן: דאיתקש

אמר לו רבי יהושע מצינו מותר חטאת בא עולה · כדתניא בתמורה (דף כג:) זה מדרש דרש יהוידע הכהן כל דבר שבא ממותר חטאת וממותר אשם ילקח בהן עולה לקיץ המזבח והיכי דמי מותר חטאת כגון הפריש מעות לחטאתו וניתותרו אי נמי מפריש שתי חטאות לאחריות דקי"ל בתמורה (דף כד:) מתכפר באחת מהן והשניה תרעה: **ומה חטאת שמותרה כו'** · ואם ק"ו כזה אתה דורש יש לך לפסול עולה לשם חטאת [ומהכא דייק רבה] מילתיה לעיל מדלא אהדר ליה רבי אליעזר אלא נמי פסילנא בנשחטין לשם חטאת: **שכן כשרה לשמה כל השנה** · לפיכך עולה הנשחטת לשם חטאת כשרה: **ולא יחללו את קדשי** · אין ז] (כאן) חילול כשירימו אותם לשם גבוה מהם: **בעתידין לתרום** · דהיינו טבל דכתיב ירימו דבר העתיד ומסיים ח] בהא בסנהדרין פרק אלו הן הנשרפין גמר (ה) חילול מתרומה דכתיב בה ומתו בו כי יחללוהו: *__א"כ__ · דלכר"ש אחי עזריה לתודיה אתא לכתוב ולא יחללו אשר הרמו מ"ש לשון עתיד דנקט ש"מ למידרש ביה נמי הא: **בעי רבי זירא** · לשום גבוה מהן כשרים דקתני כשרין ואין מרצין קאמר כת"ק ולא פליג אלא בנמוך דקאמר פסולים לגמרי: **ובתרתי פליגי** · לשם גבוה מכשיר לגמרי ובנמוך פסיל לגמרי ואילו רבנן בתרווייהו ט] מכשירים ואין מרצין קאמרי: **ש"ש** · מדקא מפרש מילתיה ונקיט בכור ומעשר דלא נרצוי אתו ש"מ כשרין ואין מרצין קאמר: **ומדסיפא** · הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרים ואין מרצין (ו) רישא קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים נמי כשרין ואין מרצין קאמר: **הא כדאיתא כו'** · "כשרין" דקתני גבי בכור = כשרין למילתייהו קאמר י] [*וכשרים (נמי) דקתני גבי קדשים קלים למילתייהו קאמר] ואפי' לרצות לשם חובה: **אלא מאי קמשמע לן** · האי דנקט הבכור והמעשר אי לאו לגלויי עלה דרישא נקט לה ולמימר דכשרין ואין מרצין קאמר: **גבוה ונמוך קמשמע לן** · בתמיה וכי אתא לפרושי לן היכי דמי יא] נמוך לשם גבוה: **תנינא** · ברישא דמילתא: **הא נמי תנינא** · לקמן בפרק כל התדיר (דף פט:) דבכור נמוך משלמים: **שלמים קודמין את הבכור** · אם שניהם עומדים לישחט בעזרה ולהקריב: **שהן טעונים מתן ארבע** · שתי מתנות שהן ארבע ובכור במתנה אחת כדתנן באיזהו מקומן (לקמן נו:) סמיכה ונסכים ליתנהו בבכור כדילפינן במנחות בפרק שתי מדות (דף צ:): **הא עיקר** · שנשנית תחילה לצורך לאשמועינן גבי פסול שלא לשמו דאיכא בקדשים קלים גבוה ונמוך: **נסבה** · דכל התדיר

מסורת הש"ס

רש"ק פ"ג

נ"א א"כ דלדרשת ר"ש כו' נ"ק בשם ס"י

סנהדרין פג. ע"ש

*בעי ר' זירא ...

	רבנן	שמ' אחי עזריה
לשם גבוה	כשרין ואינן מרצין	א) כשרין ואינן מרצין (כמו ת"ק) ב) כשרין לגמרי (דלא כת"ק)
לשם נמוך	כשרין ואינן מרצין	(מה) פסולים

זכ: א) בחדא פליג - בלשם נמוך
ב) בתרתי פליג

[לקמן פט:]

תוספתא דפסחים

גי' רש"ק וכ"א נ"ג וכנ"ל קאמר ואף אלו

[פסחים כח: ושם איתא א"ר אושעיא א"ר אלעזר]

*מעלות עד שקיעה

[נ"ל האחד]

יומא טו: פסחים נח. מנחות פט:

הגהות הב"ח

(א) גמ' בעי רבי זירא כשרין: נ"ב והא דפשיטא ליה בנמוך פסולין לגמרי הייט מכח דיוקא דקרא ולא יחללו את קדשי במורם מהן אין מתחללין הא בנמוך מהן מתחללין והיינו פסול לגמרי: (ב) שם במשנה בשחרית בי"ד: (ג) שם הנאכלים: (ד) שם ואימא חד: (ה) רש"י ד"ה בעתידין וכו' חילול מתרומה: (ו) ד"ה ומדסיפא וכו' ואין מרצין קאמר רישא: (ז) ד"ה מכשיר וכו' דהוה ליה: (ח) ד"ה ומאי וכו' הערבים הוא הס"ד:

*אלו' בנמוך

נ"ל וקמצו של מנחה וקטרת וכו' ס"א

שיטה מקובצת

א] מאי אשר ירימו כו' · וא"ת ואימא כולה קרא לכדשמואל הוא דאתא כדמשמע מאשר ירימו וי"ל דא"כ לכתוב קרא ולא יחללו את אשר ירימו לה' את קדשי בני ישראל ל"ל ש"מ [דבא] לומר במורם מהם כו' וא"ת אכתי איצטריך לדרשא דלעיל ולא יחללו את קדשי בני ישראל קדשים מחללים קדשים ואין חולין מחללין ק"ש וי"ל דא"כ לימא קרא ולא יחללו קודש מאי קדשים ש"מ דדרשינן נמי הא: תרתי · ס"א ואימא כולה להכי הוא דאתא א"כ לימא קרא הרימו מאי ירימו: ב] ובתרתי פליגי [דלשם גבוה לת"ק כשרים ולא עלו ולהאי תנא נמי עלו ופליג נמי (מסיפא) [בסיפא] דקתני פסולים דמשמע פסולים לגמרי ולת"ק כשרים ולא עלו וא"ת מי הזקיקו למימר [דפליג] (מסיפא) [בסיפא] ודלמא לא פליגי אלא (מרישא) [ברישא] דקתני כשרים דמשמע כשרים ומרצים אבל (מסיפא) [בסיפא] לא פליג כלל והא דקתני פסולים ר"ל דלא פסולים [לגמרי אלא] כמו פסולים דגבי תודה כדפרש"י לעיל [דף ז' ע"א] ונראה כיון דנפקא ליה מחילול משמע דפסולים לגמרי עי"ל דזה ליכא למימר דא"כ עלו [ולא עלו] מבעיא (כדהתם) לשנות וא"ת א"כ [ה"נ] ברישא דקאמר כשרים ור"ל דמרצין (כשרין ומרצין) ואמאי קאמר כשרין אלא עלו מבעיא ליה [למימר] וי"ל איידי דתני סיפא פסולים [דהוי] פסולים לגמרי קאמר ברישא כשרים: ג] ומדסיפא · פי' וכ"ת אדפשיט מסיפא דכשרין ואין מרצין [תפשוט] מרישא דכשרין ומרצין לכן אמר מדסיפא כשרין ואין מרצין כו' וק"ל: ד] אליעזר בן עזריה: ה] האחד תעשה: ו] אחר מערב עד בקר אין לך: ז] אין כאן: ח] ומסיים לה בסנהדרין תיבת בהא נמחק: ט] בתרוייהו כשרים אות מ' נמחק:

נושא
שאלת ר' זירא:
לשם גבוה מהם כשרים דקאמר שמעון אחי עזריה מהו כוונתו -
א- כשרים ואין מרצין (כת"ק)
ב- כשרים לגמרי (ודלא כת"ק)
בעיה: לשם נמוך מהן (דקאמר שמעון אחי עזריה) פסולין ואי פליג את"ק

מבנה
(מעקב) שאלה

נסיון לפשוט

נושא/מבנה
מח' ר' אושעיא ור' יוחנן בשיטת בן בתירא גבי י"ד בשחרית ר' אושעיא מפרש את בן בתירא דפסח שנשחט בי"ד שחרית לשמו כשר - דכולי יומא זמניה הוא והא דכתיב "בין הערבים" היינו בין שני ערבים

מבנה
דוגמאות נוספות שמוכיח ב.ה "בין הערבים" מ"ב המשמעות התם

י] קאמר וכשרים דקתני גבי קדשים קלים כשרים למילתייהו קאמר ותיבת נמי ל"ש: יא] תיבות נמוך נמחק: יב] אגרראי אגב גררא נסבא: יג] אחריו כדמפרש לה לקמיה: יד] ולימא הפסח ששחט בשחרית לשמו ר' יהושע: טו] דאתחול לתחילת ערב: טז] הערבים כדמפרשית ליה כל יומא הס"ד ומה"ד האחד בבקר ולא שנים בבקר: יז] לן מידו בירושלמי מפרש דביומי ניסן ותשרי היו עושין פתילות עבות לפי שיעור הלילות · תוס': יח] הדם ס"א היום וקמיצה וקטורת שכשרה מהדלקת: יט] בחטאת כו' ולפיכך דין היא שאחרים כשרים לשמו וקשה: כ] וא"כ נימא תיבת תימא ל"ש ונמחק: כא] סמיך אקרא דכתיב זבח פסח הוא בהוייתו יהא סדאיתא בפסחים בפ' תמיד נשחט: כב] עי' בהשמטות בסוף המסכת: כג] דשמעתא ורבה: כד] תיבות ומצא ובאחרים נמחק: כה] אלא מאחרים לשם פסח ע"כ: כו] לטעות בדברי בן בתירא ותיבת כר"י ואות ל' נמחק: כז] אלא הוא ולית הלכתא כוותיה הלכך ליכא למיחש דלמא אתי למטעי בדבריו הס"ד ותיבת זה נמחק: